

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

РУБАН Артем Вікторович

УДК 351:862.44

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ**

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони
громадського порядку

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Харків – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник: доктор наук з державного управління, професор
ШВЕДУН Вікторія Олександрівна,
Національний університет цивільного захисту
України, завідувач кафедри менеджменту
навчально-науково-виробничого центру.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений працівник освіти України
РАДЧЕНКО Олександр Віталійович,
Національна академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
головний науковий співробітник науково-
дослідного відділу;

кандидат наук з державного управління
НІКІПЄЛОВА Євгенія Миколаївна,
Немишлянський районний військовий
комісаріат міста Харкова, провідний спеціаліст
командування

Захист відбудеться «19» грудня 2019 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, ауд. 3 (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

Автореферат розісланий «19» листопада 2019 р.

**В.о. ученого секретаря
спеціалізованої вченої ради**

Н.С. Грабар

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Національна безпека як стан правової упорядкованості життя суспільства і держави є ключовим фактором самозбереження українського суспільства. Реальність зміцнення національної безпеки переважно залежить від раціонального переосмислення традиційних догм і стереотипів в розумінні цього феномена, а також форм і методів його забезпечення в поточних трансформаційних умовах. Це передбачає активізацію фундаментальних і прикладних міждисциплінарних досліджень широкого кола проблем, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки.

Національна безпека, з одного боку, виступає основою функціонування органів влади, а з іншого боку, вона існує там і тоді, де і коли державна влада в ній зацікавлена.

У зв'язку з цим, при всій корисності і продуктивності традиційних для адміністративного права досліджень приватних питань національної безпеки, нині гостро відчувається необхідність системних за своїм характером і комплексних за змістом міждисциплінарних досліджень широкого ряду проблем, що відносяться до адміністративно-правового осмислення проблем формування, підтримки та зміцнення національної безпеки.

Отже, необхідним є формування та впровадження ефективних напрямів удосконалення державного управління у сфері національної безпеки в сучасних умовах.

Загальні науково-практичні засади державного управління у сфері національної безпеки підлягали дослідженню у численних працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема, таких, як: С. Андреев, О. Береза, О. Власюк, Д. Венцовський, В. Горбулін, О. Дзьобань, С. Домбровська, Ю. Древаль, А. Качинський, В. Колокольцев, Н. Косолапов, М. Криштанович, Я. Малик, В. Ліпкан, В. Мамонов, В. Манілов, Н. Нижник, С. Павленко, В. Пилипчук, С. Пирожков, Г. Пономаренко, І. Проценко, І. Руснак, О. Симонова, Г. Ситник, Ш. Султанов, М. Сунгуровський, О. Соснін та ін.

Крім того, окремі напрями національної безпеки розглядалися такими дослідниками, як: В. Андрійчук, У. Бережницька, Є. Буравльов, М. Вавринчук, З. Варналій, Т. Васильців, В. Геєць, З. Герасимчук, О. Давидюк, Р. Дацків, П. Дмитрук, Т. Іванюта, О. Іляш, О. Коваль, В. Коврегін, Г. Козаченко, Б. Купчак, В. Куценко, О. Мельниченко, В. Мунтіян, В. Нижник, Є. Нікіпелова, Г. Пастернак-Таранушенко, В. Пономаренко, О. Радченко, В. Серебряков, Г. Ситник, С. Смирнов, О. Снігова, А. Столбовський, В. Стрельцов, О. Судакова, С. Тоцький, Є. Хлобистов, І. Яремко та ін.

Проте недостатньо висвітленими залишаються напрями вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки в сучасних трансформаційних і глобалізаційних умовах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в навчально-науково-виробничому центрі Національного університету цивільного захисту України відповідно до тематики науково-дослідних робіт «Розробка наукових основ державного

управління в сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0115U002035), у межах якої дисертантом запропоновано напрями вдосконалення державного управління у сфері національної безпеки та «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007), у межах якої автором вдосконалено механізми державного управління у сфері національної безпеки.

Мета й завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є науково-методичне обґрунтування теоретичних засад і вироблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки України в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз національним інтересам.

Зазначена мета зумовила необхідність постановки та вирішення таких завдань:

- уточнити сутність національної безпеки як об'єкту державного управління;
- узагальнити досвід державного управління у сфері національної безпеки в зарубіжних країнах;
- оцінити сучасний стан вітчизняного організаційно-правового забезпечення державного управління у сфері національної безпеки;
- з'ясувати проблеми державного управління у сфері національної безпеки в Україні;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері національної безпеки в Україні;
- запропонувати напрями розвитку державної політики щодо забезпечення національної безпеки України;
- визначити перспективну результативність державного управління у сфері національної безпеки в Україні.

Об'єкт дослідження – державне управління захистом національних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Предмет дослідження – державне управління у сфері національної безпеки України.

Методи дослідження. В якості теоретико-методичної основи дослідження виступають фундаментальні положення теорії державного управління у сфері національної безпеки. Для вирішення завдань дисертаційної роботи було використано такі методи загального та спеціального наукового пізнання:

- діалектичний метод пізнання – для з'ясування теоретичних особливостей державного управління у сфері національної безпеки;
- гіпотетико-дедуктивний метод – для обґрунтування сутності державного управління у сфері національної безпеки;
- метод аналітичної абстракції – для пізнання сутності механізму державного управління у сфері національної безпеки;

- аксіоматичний метод – для систематизації результатів соціологічного опитування, присвяченого проблемам державного управління у сфері національної безпеки;
- форсайт-технологія – для удосконалення комплексного моніторингу стану й динаміки національної безпеки та формування алгоритмізованої інформаційно-аналітичної системи розвитку безпеки в суспільстві;
- метод аналогії та моделювання – для розробки алгоритму визначення рівня захищеності життєво важливих інтересів національної безпеки від загроз внутрішнього та зовнішнього походження;
- економетрична дескриптивна модель – для визначення перспективного результативності державного управління у сфері національної безпеки.

Інформаційно-аналітичною основою дисертаційної роботи послужила нормативно-правова база, яка регулює відносини у сфері забезпечення національної безпеки; наукові здобутки та прикладні напрацювання вчених і практиків України, а також ближнього і далекого зарубіжжя; зведені статистичні звіти органів державної влади та місцевого самоврядування; власні авторські дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та наданні практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки.

Уперше:

- розроблено структурний підхід до вдосконалення комплексного моніторингу стану й динаміки національної безпеки та формування алгоритмізованої інформаційно-аналітичної системи розвитку безпеки в суспільстві, яка базується на інтелектуальному експертному підході – форсайт-технології, – що передбачає виявлення «біфуркаційних точок» – значень, які можуть критично перевищувати встановлені межі індикаторів стану національної безпеки та спричинити наслідки руйнівного характеру, та яка містить такі компоненти: аналіз традицій і стану народу як об'єкта регулювання; аналіз специфіки, цілей і перспектив конкурентних об'єктів і суміжних об'єктів; аналіз ресурсного потенціалу, та яка дозволяє об'єктивно передбачити комплексний облік світоглядної, наукової й експертно-аналітичної складової діяльності щодо впливу на національну безпеку на основі застосування програмно-цільового управління у сфері забезпечення національної безпеки;

удосконалено:

- методичний підхід до оцінки рівня загроз національній безпеці на регіональному рівні, яка, на відміну від існуючих, ґрунтується на уніфікованій планувальній системі, орієнтованій на досягнення спільних спроможностей, що уможливають адекватне й гнучке реагування на комплексний характер виникнення поточних загроз національній безпеці України з прийняттям до уваги наявності одночасного впливу факторів небезпеки, які є різнохарактерними зі змістовною складовою й впливовими сферами, та яка передбачає наявність таких компонентів: виділення життєво важливих інтересів визначеного регіону, визначення показників пріоритетності загроз для кожного

регіонального інтересу, оцінка життєво важливих регіональних інтересів з кількісної точки зору, виявлення загроз безпеці регіону і визначення ступеня їх впливу на конкретні інтереси, складання матриць еквівалентності регіональних інтересів і загроз та оцінка рівня основних загроз безпеці даного регіону з урахуванням компонентів власних векторів інтересів;

- процедурний алгоритм визначення рівня захищеності життєво важливих інтересів національної безпеки від загроз, який, на відміну від існуючих, містить наступні блоки: оцінка життєво важливих інтересів нації, оцінка загроз для кожного інтересу національної безпеки, оцінка загроз національній безпеці, та якому притаманна стійкість до дії внутрішніх і зовнішніх чинників дестабілізуючого порядку, а також забезпечення наявності в країні відповідних ресурсів і механізмів, та який уможливує визначення наукової обґрунтованості показників, що характеризують тенденції розвитку національної безпеки, а також створення системних основ ефективного регулювання на внутрішні і зовнішні загрози сукупності національних інтересів;

- параметричний підхід до розвитку системи забезпечення національної безпеки, мета якої полягає у створенні механізму, який уможливує вироблення і реалізацію державної і суспільної політики і стратегії держави у сфері забезпечення безпеки особистості, суспільства і держави у конкретних функціях владних структур, та яка містить такі складові: об'єкти національної безпеки; життєво важливі інтереси особистості, суспільства і держави; потреби в захищеності життєво важливих інтересів від загроз внутрішнього та зовнішнього походження; сили і засоби, виділені об'єктами національної безпеки для її забезпечення; органи, що відповідають цілям згаданої системи і мають в своєму розпорядженні ресурси, необхідні для забезпечення захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави;

дістали подальшого розвитку:

- теоретико-методичний підхід до формування стратегії забезпечення національної безпеки України, яка являє собою системну сукупність компонентів у контексті єдності політичних і правових норм, інститутів, порядку і правил діяльності, що забезпечують національну безпеку та дозволяють своєчасно нейтралізувати або виключити можливість нанесення особі, суспільству і державі збитків політичними засобами або засобами збройного насильства, та впровадження якої передбачає наявність таких стадій: моніторинг поточного стану та прогнозування перспективного розвитку забезпечення національної безпеки, реалізація державної стратегії національної безпеки та формування програм по її забезпеченню і підтримці, та яка дозволяє зменшити загрози державному суверенітету й уможливує формування сприятливих умов для відновлення державної територіальної цілісності враховуючі встановлені межі державного кордону України, визнаного на міжнародному рівні, в умовах завершення трансформаційного етапу з урахуванням динаміки зміни безпекової ситуації на регіональному і глобальному рівні;

- практичний підхід до розробки та впровадження державної політики у сфері забезпечення національної безпеки України, яка виконує наступні функції: світоглядна, методологічна, концептуально-теоретична, організаторська, координаційна, інформаційно-аналітична, прогностична, виховна, та яка орієнтована на прийняття до уваги фундаментальних інтересів забезпечення територіальної цілісності та суверенітету держави; підтримки конституційного устрою, побудованого на демократичній основі; недопущення зовнішнього втручання у внутрішні справи України; формування сприятливих умов для сталого розвитку національної економіки, громадськості, суспільства і держави в цілому з метою підвищення загального рівня й якості життя населення, інтеграції України до європейського простору з політичної, економічної, безпекової та правової точки зору, вступу до Європейського Союзу та укладання угоди з НАТО, а також розвитку взаємовигідних відносин з іншими державами на рівноправних засадах;

- змістовно-категорійний апарат науки «Державне управління» через уточнення сутнісної характеристики поняття «державне управління національною безпекою» як забезпечення такого якісного і кількісного стану суспільства і держави, котрий являє собою сукупність внутрішніх та зовнішніх чинників, характеризується закріпленою на законодавчому рівні узгодженістю її інтересів з громадськими інтересами, захищеністю від існуючих або очікуваних загроз внутрішнього і зовнішнього походження, можливістю прогресивного і сталого розвитку, дотриманням конституційного ладу, прав і свобод громадян, та яке в результаті уможливорює синтез підсумків поєднання і взаємодії внутрішньої і зовнішньої політики держави стосовно протидії загрозам національним інтересам, а також дефініції «система державного управління у сфері національної безпеки», що являє собою динамічну систему, в якій виділяються наступні етапи: окреслення кола інтересів, захист яких необхідно забезпечити, виявлення й прогнозування перспективного стану загроз внутрішнього та зовнішнього походження для життєво важливих інтересів суспільного і державного рівня, створення системи заходів, що протидіє загрозам національній безпеці, впровадження комплексу заходів щодо здійснення нейтралізації загроз, та котра призначена для стабілізації функціонування критичної інфраструктури об'єктів національної безпеки.

Практичне значення одержаних результатів полягає обґрунтуванні та розробці пропозицій, орієнтованих на вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки України.

Розробки, представлені в дисертаційному дослідженні, знайшли практичне застосування в роботі Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації стосовно впровадження методики оцінки рівня загроз національній безпеці на регіональному рівні (довідка про впровадження № 134-19 від 11.02.2019), а також використовуються у процесі функціонування Головного управління ДСНС України у м. Києві відносно використання технології удосконалення комплексного моніторингу стану й динаміки національної безпеки та формування алгоритмізованої інформаційно-

аналітичної системи розвитку безпеки в суспільстві (довідка про впровадження № 65/3/6522 від 13.03.2019).

Крім того, теоретичні положення та наукові результати дослідження роботи використано в роботі Національного університету цивільного захисту України (акт № 18 від 22.02.2019).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням автора, що містить теоретичні положення, практичні розробки, висновки та пропозиції, які отримано й сформульовано особисто автором, та які в комплексі уможливають вирішення важливого наукового завдання щодо вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки. У дисертації не використовувалися ідеї та здобутки, що належать В.О. Шведун, у співавторстві з якою опубліковано окремі статті та тези доповідей на конференціях.

Апробація результатів дослідження. Ключові положення дисертаційної роботи було оприлюднено та обговорено на X науково-практичній конференції «Правові аспекти публічного управління: теорія та практика» (м. Дніпро, 2018 р.), II Міжнародній науково-практичній конференції «Стан та перспективи реформування сектору безпеки і оборони України» (м. Київ, 2018 р.), XXVII науково-практичній конференції MicroCAD-2019 «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, здоров'я» (м. Харків, 2019 р.), науково-практичній інтернет-конференції «Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації» (м. Київ, 2019 р.) Всеукраїнській науково-практичній конференції «Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика» (м. Харків, 2019 р.), VI Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» (м. Харків, 2019 р.).

Публікації. Основні наукові положення та здобутки дисертаційного дослідження викладено в 14 публікаціях, з них 6 статей – у фахових журналах та збірниках наукових праць, 2 статті – у зарубіжних виданнях за темою дослідження, 6 – тези доповідей на конференціях. Сукупний обсяг публікацій складає 3,5 авт. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Дисертацію викладено на 256 сторінках, з них 220 сторінок основного тексту. Робота включає 23 рисунки, 16 таблиць та 3 додатки (на трьох сторінках). Список використаних джерел налічує 305 найменувань (на 32 сторінках).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробки, з'ясовано зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію й оприлюднення.

У першому розділі «Теоретичні засади державного управління у сфері національної безпеки» – показано, що національна безпека України – такий якісний і кількісний стан українського суспільства, держави, який характеризується: закріпленою на законодавчому рівні узгодженістю її інтересів з громадськими інтересами; захищеністю від існуючих або очікуваних загроз внутрішнього та зовнішнього походження; можливістю прогресивного і сталого розвитку та дотриманням конституційного ладу, конституційних прав і свобод громадян.

Зазначено, що, крім названих аспектів, поняття «національна безпека» охоплює і такі елементи життєдіяльності, як, наприклад, «захист життя і здоров'я, а також особистісних прав і свобод, власності, загальної суспільної й державної безпеки від посягань злочинного характеру», «ядерна безпека», «радіаційна безпека населення», «військова безпека», «інформаційна безпека», «екологічна безпека», «політична безпека», «економічна безпека», «безпека дорожнього руху», «авіаційна безпека», «військово-морська безпека», «продовольча безпека», «енергетична безпека», «прикордонна безпека» та ін.

Під національними інтересами України прийнято розуміти сукупність життєво важливих особистісних, суспільних і державних інтересів. Тобто за своїм змістом національні інтереси України – це інтегроване вираження життєво важливих інтересів основних об'єктів національної безпеки. Відповідно, визначення поняття «національні інтереси» для України, історії та соціально-територіальної структури сформульовано в такий спосіб: національні інтереси є сукупністю прийнятих національно-етнічною спільнотою образів, моделей і духовних конструкцій, що визначають спрямованість і зміст життєдіяльності громадян цієї спільноти і кожної людини окремо, їх права, обов'язки і свободи, їх зв'язок з природою і собі подібними, їх можливості і готовність до самореалізації з метою розвитку свого етносу, народності, нації.

Загальна мета державного управління у сфері національної безпеки України полягає в тому, щоб створити механізм, який дозволяє виробити державну і суспільну політику та стратегію держави у сфері забезпечення особистісної, суспільної та державної безпеки та реалізувати цю стратегію в конкретних функціях структур, об'єднаних в зазначену систему забезпечення національної безпеки.

Система державного управління у сфері національної безпеки являє собою динамічну систему, в якій виділяються наступні етапи: окреслення кола інтересів, захист яких необхідно забезпечити; виявлення й прогнозування перспективного стану загроз внутрішнього та зовнішнього походження для життєво важливих інтересів суспільного і державного рівня; створення системи заходів, що протидіє загрозам національній безпеці; здійснення нейтралізації загроз та впровадження комплексу заходів, котрий в якості критерію ефективності передбачає стабілізацію функціонування критичної інфраструктури об'єктів безпеки.

Основними принципами забезпечення національної безпеки є такі: законність; підтримка балансу життєво важливих особистісних, суспільних та державних інтересів; взаємна особистісна, суспільна та державна відповідальність щодо забезпечення безпеки; інтеграція з системами підтримки безпеки на міжнародному рівні. При цьому основними принципами побудови

системи забезпечення національної безпеки Україні в цілому і окремих її видів, зокрема, повинні бути наступні: принцип системності; принцип пріоритетності та принцип необхідності оптимального поєднання оперативного і стратегічного управління.

Зроблено акцент на тому, що держава як основний суб'єкт державної політики в сфері забезпечення національної безпеки організовує, реалізує і гарантує виконання комплексу наступних заходів: прогнозує та попереджує випадки настання та розвитку надзвичайних ситуацій; розробляє наукові методи виявлення і дослідження небезпек і загроз природного і техногенного походження, розкриття причин і закономірностей їх виникнення; формує загальнодержавну систему комплексного моніторингу, контролю, нагляду, прогнозування, попередження і ліквідації надзвичайних ситуацій; забезпечує реалізацію загальнодержавних програм цільового і науково-технічного спрямування з проблем забезпечення національної безпеки; виконує державний нагляд і експертизу, оцінює їх ефективність стосовно вирішення питань безпеки людини, території України й економічних об'єктів від катастроф природного і техногенного походження.

Загальний стан національної безпеки визначається складом і відхиленням від граничних значень основних економічних, правових, соціальних, внутрішньополітичних, етнополітичних, зовнішньополітичних, демографічних, екологічних й інших кількісних індикаторів, що характеризують життєво важливі сфери діяльності та сталий прогресивний розвиток суспільства України, держави у цілому та її громадян.

Обґрунтовано, що державні органи, які забезпечують суспільну і державну безпеку, повинні бути виділені в особливу, базову систему органів державної влади, яка, в свою чергу, становить основний елемент механізму державного управління у сфері національної безпеки. Відповідно, з системи органів державного управління виділено систему органів по забезпеченню національної безпеки України, визначивши їх як державні органи, що включають систему оперативних підрозділів і посадових осіб, спеціально створених для охорони зовнішньої і внутрішньої безпеки держави; підтримують стабільність цілісності території, суверенітету і конституційного ладу держави, забезпечують реалізацію громадських конституційних прав та діють на підставі й у суворій відповідності до закону.

У другому розділі *«Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку державного управління у сфері національної безпеки»* – визначено, що в нинішніх умовах існують різнохарактерні до вирішення проблем національної безпеки. Зокрема, останнім часом в американських підходах передбачаються певні зміни, внутрішнім проблемам приділяється більше уваги, проте і зараз в концептуальних документах США вони визначаються лише як загальні імперативи, без конкретної деталізації, відповідно, в цих документах останнім часом акцент робиться на проблемах тероризму, розповсюдженні зброї масового знищення, техногенних катастрофах тощо. Що стосується Федеративної Республіки Німеччина, то у цій державі парламент не відіграє вирішальної ролі у формуванні політики забезпечення національної безпеки. Ключова роль у прийнятті та впровадженні рішень в цій сфері, а також відповідальність за планування і реалізацію державної політики забезпечення

національної безпеки належить федеральному уряду, до складу якого входить Федеральна рада безпеки як особливий механізм. Відносно Туреччини, то особливістю її нинішньої концепції національної безпеки є той факт, що вперше в його підготовці брали участь і військові, і цивільні відомства.

Що стосується України, то в сучасних умовах до складу сектору безпеки і оборони входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, а також центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.

Напрями державної політики у сферах національної безпеки й оборони відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. У цьому контексті зазначено, що пріоритети державної політики щодо забезпечення національної безпеки й оборони визначаються у наступних державних документах: Стратегія національної безпеки України, Стратегія воєнної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України та Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, а також в інших документах, які регламентують питання національної безпеки й оборони, підлягають схваленню Радою національної безпеки і оборони України та затверджуються через укази Президента України.

Обґрунтовано, що Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України дозволить сформувати національний сектор безпеки й оборони як цілісне функціональне об'єднання, яке підлягає управлінню з боку єдиного центру; розвиток якого здійснюється на основі уніфікованої планувальної системи з метою досягнення спільних спроможностей, що уможливають адекватне й гнучке реагування на комплексний характер виникнення поточних загроз національній безпеці України та з прийняттям до уваги наявності одночасного впливу факторів небезпеки, які є різнохарактерними зі змістовною складовою й впливовими сферами.

При цьому проблеми функціонування сучасної системи забезпечення національної безпеки й оборони України полягають у такому: відсутність цілком сформованого національного сектору безпеки й оборони, який являв би собою цілісне функціональне об'єднання, що підлягало б управлінню з єдиного центру; слабкість з інституційної точки зору; відсутність професійності кадрового корпусу; наявність структурної незбалансованості державних органів сектору безпеки й оборони; брак необхідного обсягу ресурсів й їх нераціональне застосування в межах сектору безпеки й оборони; неефективність гарантій безпеки України на міжнародному рівні.

Розроблено методичний підхід до оцінки рівня загроз національній безпеці на регіональному рівні. Побудовано послідовність етапів впровадження стратегії забезпечення національної безпеки України, яка передбачає наявність таких етапів: моніторинг поточного стану національної безпеки; прогнозування

перспективного розвитку національної безпеки та впровадження державної стратегії забезпечення національної безпеки (рис. 1).

Рис. 1. Послідовність етапів впровадження стратегії забезпечення національної безпеки України

Джерело: авторська розробка

Сформовано процедурний алгоритм визначення рівня захищеності життєво важливих інтересів національної безпеки від загроз, який містить наступні блоки: оцінка життєво важливих інтересів нації; оцінка загроз для кожного інтересу національної безпеки та оцінка загроз національній безпеці.

У третьому розділі «Удосконалення державного управління у сфері національної безпеки в Україні» – запропоновано структурний підхід до удосконалення комплексного моніторингу стану й динаміки національної безпеки та формування алгоритмізованої інформаційно-аналітичної системи розвитку безпеки в суспільстві, яка базується на інтелектуальному експертному підході (форсайт-технології).

Розроблено послідовність етапів реалізації механізму державного управління у сфері національної безпеки України, що передбачає присутність таких стадій: трансформація потреб у безпеці різних об'єктів у відповідні інтереси; визначення цілей, яких необхідно досягти в рамках державного

управління у сфері національної безпеки; розробка комплексу заходів державного управління у сфері національної безпеки; здійснення практичного впливу на національну безпеку та Реалізація зворотного зв'язку (рис. 2).

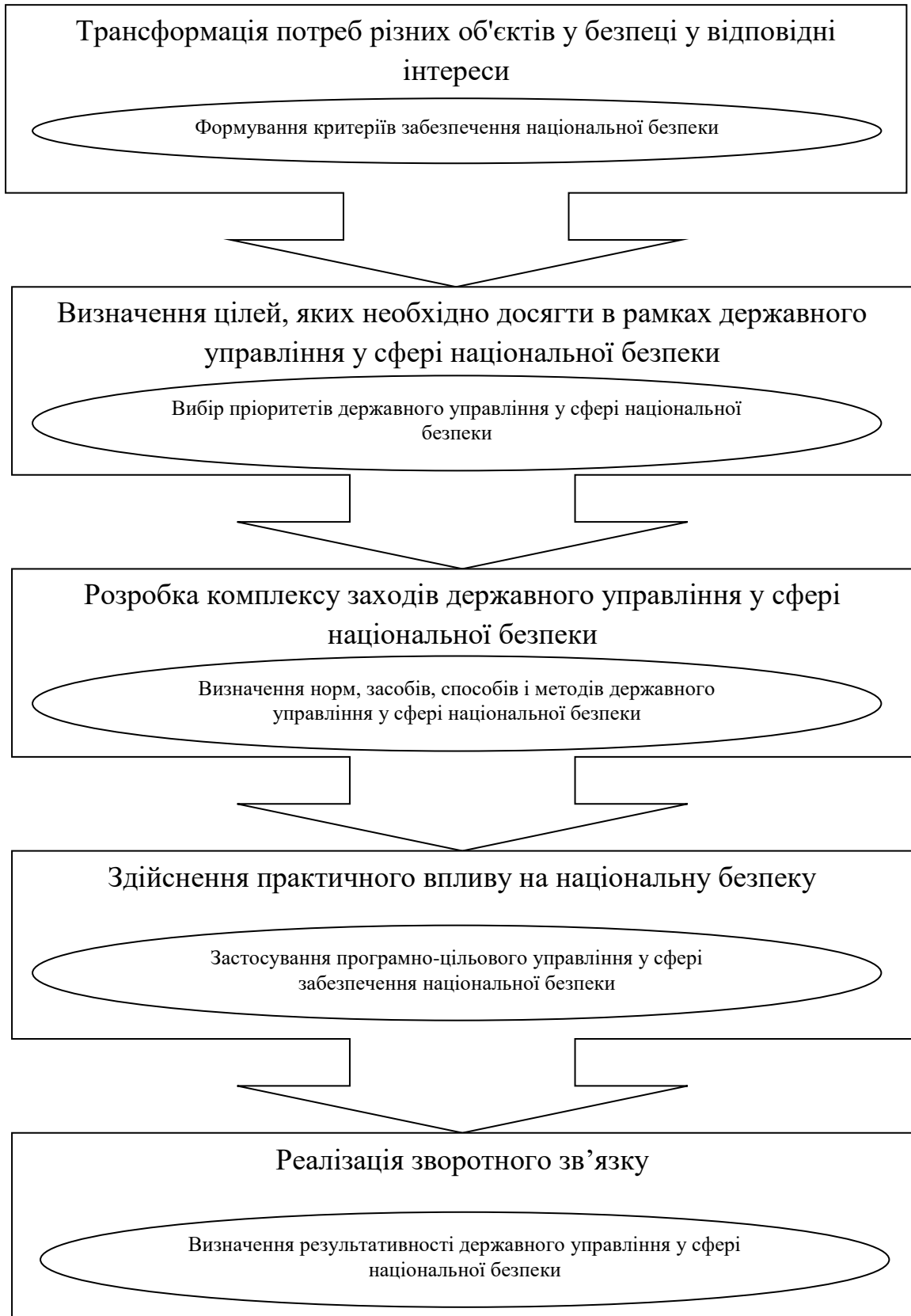

Рис. 2. Послідовність етапів реалізації механізму державного управління у сфері національної безпеки України

Джерело: авторська розробка

При цьому функціями державної політики щодо забезпечення національної безпеки України є такі: світоглядна, методологічна, концептуально-теоретична, організаторська, координаційна, інформаційно-аналітична, прогностична та виховна.

Запропоновано в якості індикаторів рівня забезпеченості національної безпеки прийняти наступні: депопуляційний коефіцієнт; коефіцієнт фінансової забезпеченості оборонних потреб держави; рівень тінізації економіки; обсяг реального ВВП; співвідношення загальнодержавного боргу та ВВП; коефіцієнт децильності; науково-освітні витрати; витрати на охорону довкілля та рівень злочинності для військової, внутрішньополітичної, соціально-економічної, гуманітарної, науково-технологічної, екологічної та зовнішньополітичної сфер.

Проведений аналіз тенденцій зміни ретроспективних значень ключових показників забезпечення національної безпеки в Україні показав, що інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні протягом періоду, що досліджується, коливається, що відображає негативну тенденцію (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка зміни інтегрального показника рівня тіньової економіки в Україні протягом 2010–2018 років

Рік	Інтегральний показник рівня тіньової економіки (% від офіційного ВВП)
2010	38
2011	34
2012	34
2013	35
2014	43
2015	40
2016	34
2017	37
2018	33

Джерело: авторська розробка

Що стосується коефіцієнту децильності фондів за загальними доходами, то він демонструє високий рівень нерівності у розподілі доходів, що також є негативною тенденцією. Негативним фактором є також те, що протягом останніх років поступово знижувався рівень витрат на вищу освіту в Україні. При цьому, в цілому результати аналізу тенденцій зміни витрат на вищу й дошкільну освіту не є позитивними. Так, питома вага витрат на виконання НДР в Україні протягом останніх років також має тенденцію до зниження.

Запропоновано шляхи вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки: недопущення корупційних проявів на рівні органів державної влади, а також в агентурі іноземних спецслужб; першочерговість захисту загальнонаціональних інтересів; реформування інституту державної служби; формування корпусу державних службовців, що є політично

нейтральним; реформування системи, що орієнтована на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів державної служби; встановлення сучасних етичних державно-управлінських норм для державних службовців і правоохоронних органів; проведення функціональної децентралізації відносно державної служби та бюджетування; забезпечення відкритості, прозорості та підзвітності діяльності державних органів; уведення в дію електронного урядування.

Здійснено прогнозування перспективної динаміки зміни ключових показників забезпечення національної безпеки в Україні. Так, протягом 2019-2021 років інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні демонструє тенденцію до поступового зниження, що є позитивною рисою. Так, у 2021 році порівняно з 2019 роком очікується його зниження на 15%.

За умови впровадження у практичну діяльність висновків і пропозицій, отриманих у дисертаційній роботі, індикатори, що характеризують рівень національної безпеки, у перспективі демонструватимуть тенденцію до покращення. Відтак, спостерігатиметься тенденція до загального підвищення рівня національної безпеки.

ВИСНОВКИ

У дослідженні запропоновано розв'язання актуального для науки державного управління завдання щодо науково-методичного обґрунтування теоретичних засад і вироблення практичних рекомендацій відносно вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки України в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз національним інтересам. Результати проведених досліджень уможливають отримання таких висновків.

1. Уточнено сутність національної безпеки як об'єкту державного управління. Показано, що національна безпека України – такий якісний і кількісний стан українського суспільства, держави, який характеризується: закріпленою на законодавчому рівні узгодженістю її інтересів з громадськими інтересами; захищеністю від існуючих або очікуваних загроз внутрішнього та зовнішнього походження; можливістю прогресивного і сталого розвитку та дотриманням конституційного ладу, конституційних прав і свобод громадян.

2. Узагальнено досвід державного управління у сфері національної безпеки в зарубіжних країнах. Відзначено, що в даний час в американських підходах до вирішення проблем національної безпеки передбачаються певні зміни, внутрішнім проблемам приділяється більше уваги, проте і зараз в концептуальних документах США вони визначаються лише як загальні імперативи, без конкретної деталізації, відповідно, в цих документах останнім часом акцент робиться на проблемах тероризму, розповсюдженні зброї масового знищення, техногенних катастрофах тощо.

Що стосується Федеративної Республіки Німеччина, то у цій державі парламент не відіграє вирішальної ролі у формуванні політики забезпечення національної безпеки. Ключова роль у прийнятті та впровадженні рішень в цій сфері, а також відповідальність за планування і реалізацію державної політики

забезпечення національної безпеки належить федеральному уряду, до складу якого входить Федеральна рада безпеки як особливий механізм. Таким чином, головна роль у прийнятті та реалізації рішень у сфері забезпечення національної безпеки у Федеративній Республіці Німеччина відводиться не законодавчій, а виконавчій владі, і перш за все – федеральному канцлеру.

Відносно Туреччини, то особливістю її нинішньої концепції національної безпеки є той факт, що вперше в його підготовці брали участь і військові, і цивільні відомства. Відмінною рисою нової концепції національної безпеки Туреччини можна вважати також і те, що тепер питання безпеки Туреччини розглядаються не стільки через призму її міждержавних відносин з іншими країнами, скільки з точки зору наявності потенційно небезпечних регіонів, регіональних конфліктів і діяльності різних радикальних організацій, які становлять небезпеку для безпеки Туреччини й її інтересів.

3. Оцінено сучасний стан вітчизняного організаційно-правового забезпечення державного управління у сфері національної безпеки. Показано, що до складу сектору безпеки і оборони України входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, а також центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.

Зазначено, що пріоритети державної політики щодо забезпечення національної безпеки й оборони визначаються у наступних державних документах: Стратегія національної безпеки України; Стратегія воєнної безпеки України; Стратегія кібербезпеки України; Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, а також в інших документах, які регламентують питання національної безпеки й оборони, підлягають схваленню Радою національної безпеки і оборони України та затверджуються через укази Президента України.

Підкреслено, що організаційно-правове забезпечення державного управління у сфері національної безпеки повинно забезпечувати: безпечні умови життя, гідність, права і свободи громадян, що закріплені у Конституції; сприятливі умов для стабільного суспільного розвитку та збереження демократичних цінностей; суверенітет, недоторканість, територіальну цілісність та конституційний лад держави; захист оточуючого середовища від випадків виникнення надзвичайних ситуацій.

4. З'ясовано проблеми державного управління у сфері національної безпеки в Україні: відсутність цілком сформованого національного сектору безпеки й оборони, який являв би собою цілісне функціональне об'єднання, що підлягало б управлінню з єдиного центру; слабкість з інституційної точки зору; відсутність професійності кадрового корпусу; наявність структурної незбалансованості державних органів, що відносяться до сектору безпеки й

оборони; брак необхідного обсягу ресурсів й їх неефективне застосування в межах сектору безпеки й оборони; неефективність гарантій безпеки України на міжнародному рівні; функціонування збройних формувань незаконного походження, підвищення рівня злочинності, незаконне використання вогнепальної зброї.

5. Обґрунтовано шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері національної безпеки в Україні. Зокрема, зазначено, що механізм державного управління у сфері національної безпеки передбачає наявність системи заходів організаційного, економічного й правового характеру, орієнтованих на запобігання виникненню загроз національній безпеці, а його реалізація передбачає таку послідовність етапів: проведення комплексного незалежного моніторингу економіко-суспільного стану з метою ідентифікації, прогнозування та недопущення загроз національній безпеці; встановлення гранично допустимих значень соціально-економічних індикаторів, недотримання яких викликає нестабільність і конфлікти; впровадження заходів на загальнодержавному рівні стосовно ідентифікації й недопущення виникнення загроз зовнішнього й внутрішнього походження, що є критичними для національної безпеки.

6. Запропоновано напрями розвитку державної політики щодо забезпечення національної безпеки України: недопущення корупційних проявів на рівні органів державної влади, а також в агентурі іноземних спецслужб; першочерговість захисту загальнонаціональних інтересів; реформування інституту державної служби; формування корпусу державних службовців, що є політично нейтральним; реформування системи, що орієнтована на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів державної служби; встановлення сучасних етичних державно-управлінських норм для державних службовців і правоохоронних органів; проведення функціональної децентралізації відносно державної служби та бюджетування; забезпечення відкритості, прозорості та підзвітності діяльності державних органів; уведення в дію електронного урядування.

Відзначено, що при розробці та впровадженні державної політики у сфері забезпечення національної безпеки необхідно враховувати наступні пріоритети забезпечення національної критичної інфраструктури: усебічне вдосконалення правової бази захисту національної критичної інфраструктури; формування системи державного управління безпекою критичної інфраструктури; посилення охорони об'єктів, що є складовими національної критичної інфраструктури, зокрема транспортного й енергетичного секторів; забезпечення кооперації між суб'єктами, що забезпечують захист національної критичної інфраструктури; розвиток державно-приватного партнерства у сфері недопущення прецедентів виникнення надзвичайних ситуацій, а також своєчасне реагування на випадки їх появи; формування та реалізація механізмів інформаційного обміну між державними органами, приватним сектором і населенням відносно вірогідних загроз національній критичній інфраструктурі та забезпечення захисту інформації, що є чутливою відносно зазначених питань; проведення профілактичних заходів стосовно недопущення аварій

техногенного походження й своєчасне усунення їх наслідків; забезпечення співробітництва стосовно захисту національної критичної інфраструктури на міжнародному рівні.

7. Визначено перспективну результативність державного управління у сфері національної безпеки в Україні. Показано, що майбутні значення інтегрального показника рівня тіньової економіки в Україні демонструють тенденцію до зниження, що є позитивним явищем. Крім того, очікується перспективне підвищення загальних витрат на освіту. У цілому, можна зробити висновок, що, за умови впровадження у практичну діяльність висновків і пропозицій, отриманих у дисертаційній роботі, індикатори, що характеризують рівень національної безпеки, у майбутньому демонструватимуть тенденцію до покращення. Відповідно, спостерігатиметься тенденція до загального підвищення рівня національної безпеки.

СТАТТІ У ФАХОВИХ ВИДАННЯХ

Статті у фахових виданнях з державного управління:

1. Рубан А. В. Національна безпека як об'єкт державного регулювання / А. В. Рубан // Вісник Національного університету цивільного захисту України. – 2018. – Вип. 2 (9). – С. 58–62. – (Серія «Державне управління»).

2. Рубан А. В. Правовий механізм державного управління у сфері національної безпеки України / А. В. Рубан // Право та державне управління. – 2018. – № 4. – С. 188–192.

3. Рубан А. В. Розвиток державної політики щодо забезпечення національної безпеки / А. В. Рубан // Вісник Національного університету цивільного захисту України. – 2019. – Вип. 1 (10). – С. 60–64. – (Серія «Державне управління»).

4. Рубан А. В. Удосконалення процесів державного регулювання у сфері національної безпеки: розробка та впровадження ефективного механізму / А. В. Рубан // Державна та регіони. – 2019. – № 2. – С. 186–190.

5. Рубан А. В. Формування дієвих механізмів вирішення проблем державного регулювання у сфері національної безпеки // Публічне управління і адміністрування в Україні. – 2019. – Вип. 11. – С. 141–143.

6. Рубан А. В. Розробка концептуальних засад державного регулювання національної безпеки / А. В. Рубан // Вісник Національного університету цивільного захисту України. – 2019. – Вип. 2 (11). – С. 93–97. – (Серія «Державне управління»).

Публікації в закордонних наукових виданнях за фахом:

7. Ruban O. The conceptual bases of state regulation of the national security / A. Ruban // Authority and Society (History, Theory, Practice). – 2018. – № 4 (48). – P. 166–167.

8. Ruban A. Research of indicators of state regulation of national security condition of Ukraine / A. Ruban, V. Svedun // Authority and Society (History, Theory, Practice). – 2019. – № 1 (49). – P. 135–143.

Особистий внесок: розробка системи індикаторів державного управління національної безпеки в Україні.

Тези конференцій:

9. Рубан А. В. Аналіз загроз державній безпеці України / А. В. Рубан // Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2019. – С. 109–110.

10. Рубан А. В. Державне управління реформуванням сектору безпеки і оборони України: проблеми та перспективи / А. В. Рубан // Стан та перспективи реформування сектору безпеки і оборони України : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – К. : ФОП «Кандиба», 2018. – С. 436–437.

11. Рубан А. В. Державне управління у сфері національної безпеки: проблеми та перспективи формування дієвого механізму / А. В. Рубан // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, здоров'я : тези доповідей XXVII науково-практичної конференції MicroCAD-2019. – Ч. IV. – Х. : НТУ «ХП», 2019. – С. 119.

12. Рубан А. В. Національна безпека України: актуальні проблеми публічного управління у контексті нормативно-правового забезпечення [Електронний ресурс] / А. В. Рубан // Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації: матеріали науково-практичної інтернет-конференції. – Київ : Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, 2019. – Режим доступу : http://ipk.edu.ua/krugli_stoli/materials/

13. Рубан А. В. Правові засади формування та реалізації механізму забезпечення національної економічної безпеки / А. В. Рубан // Правові аспекти публічного управління: теорія та практика : матеріали X науково-практичної конференції. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – С. 242–244.

14. Рубан А. В. Фінансові загрози національній безпеці України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / А. В. Рубан, В. О. Шведун // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. – Режим доступу : [file:///C:/Users/home/AppData/Local/Temp/Rar\\$EXa1.913/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%BA%20%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%202019%20%D0%A4%D0%9A%D0%94/statti1/Shvedun_Ruban.pdf](file:///C:/Users/home/AppData/Local/Temp/Rar$EXa1.913/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%BA%20%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82%202019%20%D0%A4%D0%9A%D0%94/statti1/Shvedun_Ruban.pdf)

Особистий внесок: ідентифікація та категоризація загроз національній безпеці України.

АНОТАЦІЯ

Рубан А.В. Державне управління у сфері національної безпеки України.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. Національний університет

цивільного захисту України, Харків, 2019.

У дисертації запропоновано розв'язання актуального для науки державного управління завдання щодо науково-методичного обґрунтування теоретичних засад і вироблення практичних рекомендацій відносно вдосконалення процесів державного управління у сфері національної безпеки України в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз національним інтересам. Результати проведених досліджень уможливають отримання таких висновків.

Узагальнено досвід державного управління у сфері національної безпеки в зарубіжних країнах. З'ясовано проблеми державного управління у сфері національної безпеки в Україні: відсутність цілком сформованого національного сектору безпеки й оборони, який являв би собою як цілісне функціональне об'єднання, що підлягало б управлінню з єдиного центру; слабкість з інституційної точки зору; відсутність професійності кадрового корпусу; наявність структурної незбалансованості державних органів, що відносяться до сектору безпеки й оборони; брак необхідного обсягу ресурсів й їх неефективне застосування в межах сектору безпеки й оборони; неефективність гарантій безпеки України на міжнародному рівні.

Обґрунтовано, що механізм державного управління у сфері національної безпеки являє собою систему заходів організаційного, економічного й правового характеру, орієнтованих на запобігання виникненню загроз національній безпеці.

Визначено перспективну результативність державного управління у сфері національної безпеки в Україні. Показано, що майбутні значення інтегрального показника рівня тіньової економіки в Україні демонструють тенденцію до зниження, що є позитивним явищем. У свою чергу, очікується перспективне підвищення загальних витрат на освіту. Обґрунтовано, що за умови впровадження у практичну діяльність висновків і пропозицій, отриманих у дисертаційній роботі, індикатори, що характеризують рівень національної безпеки, у перспективі демонструватимуть тенденцію до покращення.

Ключові слова: державне управління, національна безпека, механізм державного управління у сфері національної безпеки, організаційно-правове забезпечення, перспективна результативність.

АННОТАЦІЯ

Рубан А.В. Государственное управление в сфере национальной безопасности Украины.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.05 – государственное управление в сфере национальной безопасности и охраны гражданского порядка. Национальный университет гражданской защиты Украины, Харьков, 2019.

В диссертации предложено решение актуальной для науки государственного управления задачи научно-методического обоснования теоретических основ и выработки практических рекомендаций относительно

совершенствования процессов государственного управления в сфере национальной безопасности Украины в условиях внутренних и внешних угроз национальным интересам. Показано, что национальная безопасность Украины представляет собой такое качественное и количественное состояние украинского общества и государства, которое характеризуется закрепленной на законодательном уровне согласованностью их интересов с общественными интересами, защищенностью от существующих или ожидаемых угроз внутреннего и внешнего происхождения, возможностью прогрессивного и устойчивого развития, а также соблюдением конституционного строя, конституционных прав и свобод граждан.

Показано, что национальная безопасность Украины – это такое качественное и количественное состояние украинского общества, государства, которое характеризуется закрепленной на законодательном уровне согласованностью ее интересов с общественными интересами, защищенностью от существующих или ожидаемых угроз внутреннего и внешнего происхождения, возможностью прогрессивного и устойчивого развития, а также соблюдением конституционного строя, конституционных прав и свобод граждан.

Обобщен опыт государственного управления в сфере национальной безопасности в зарубежных странах. Показано, что в настоящее время в зарубежных подходах к решению проблем национальной безопасности предусматриваются определенные изменения, в частности, в концептуальных документах по обеспечению национальной безопасности в последнее время больше внимания уделяется проблемам терроризма, распространению оружия массового уничтожения, техногенным катастрофам и тому подобное.

Выявлены ключевые проблемы государственного управления в сфере национальной безопасности в Украине: отсутствие полностью сформированного национального сектора безопасности и обороны, отсутствие профессионализма кадрового корпуса, наличие структурной несбалансированности государственных органов сектора безопасности и обороны, нехватка необходимого объема ресурсов и их неэффективное применение, неэффективность гарантий безопасности Украины на международном уровне.

Обосновано, что механизм государственного управления в сфере национальной безопасности представляет собой систему мер организационного, экономического и правового характера, ориентированных на предотвращение возникновения угроз национальной безопасности.

Определена перспективная результативность государственного управления в сфере национальной безопасности в Украине. Обосновано, что при условии внедрения в практическую деятельность выводов и предложений, полученных в диссертационной работе, индикаторы, характеризующие уровень национальной безопасности, в перспективе демонстрировать тенденцию к улучшению. Соответственно, будет наблюдаться тенденция к общему повышению уровня национальной безопасности.

Ключевые слова: государственное управление, национальная безопасность, механизм государственного управления в сфере национальной безопасности, организационно-правовое обеспечение, перспективная результативность.

ANNOTATION

Ruban A. V. Public administration in the sphere of national security of Ukraine. – Manuscript. – Qualifying scientific work as the manuscript.

Dissertation on competition of Candidate of Sciences degree in Public Administration by specialty 25.00.05 – public administration in the sphere of state security and protection of public order. – National University of Civil Defense of Ukraine, Kharkiv, 2019.

The solution of a task, relevant for public administration science, concerning scientific and methodical justification of theoretical bases and development of practical recommendations as for improvement of governance processes in the sphere of national security of Ukraine in the conditions of internal and external threats to national interests is proposed in thesis.

The experience of public administration in the sphere of national security in foreign countries is generalized. It is shown that now in foreign approaches to the solution of problems of national security certain changes are provided, accordingly, recently more attention is paid to problems of terrorism, distribution of weapons of mass destruction, technogenic catastrophes and so on in conceptual documents on national security ensuring.

The following problems of public administration in the sphere of national security in Ukraine are defined: lack of quite developed national sector of security and defense which would look like the complete functional association which would be subject to management from the centre; weakness from the institutional point of view; lack of professionalism of the personnel case; existence of structural imbalance of public authorities relating to the sector of security and defence; lack of necessary volume of resources and their inefficient application within the sector of security and defence; inefficiency of security guarantees of Ukraine at the international level.

The perspective effectiveness of public administration in the sphere of national security in Ukraine is defined. It is shown that the future values of integrated indicator of level of shadow economy in Ukraine show a tendency to decrease that is positive. In turn, prospective increase in the total costs of education is expected. It is proved that the indicators characterizing the level of national security will show in the long term a tendency to improvement as a result of introduction of the conclusions and offers received in dissertation work in practical activities. Respectively, the tendency to the general increase in level of national security will be observed.

Keywords: public administration, national security, mechanism of public administration in the sphere of national security, organizational and legal support, prospective effectiveness.

Відповідальна за випуск *Шведун Вікторія Олександрівна*

Підписано до друку 21.10.2019 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80.